

UN DIA QUAELSEVOL

Plovia aquell matí de març i, mentre el cotxe pujava pel carrer que anava a parar a l'institut, jo anava repassant mentalment els detalls de la preparació del viatge de fi d'etapa d'ESO que, amb els alumnes de 4t curs, iniciariem el proper dilluns. Em preocupava la pluja perquè estava pendent del temps per al viatge, i, com sempre, em preocupava que tot sortís bé, que els alumnes es comportessin correctament, divertint-se, és clar, però sense cap conducta inconvenient, sobretot a l'hotel i en el vaixell que ens portaria de tornada des de Gènova a Barcelona.

El dia abans havíem tingut l'assemblea amb els pares dels alumnes que anirien al viatge i, com sempre també, havien manifestat, més o menys obertament, la preocupació per un possible accident d'autocar que jo havia intentat apaivagar explicant les condicions de seguretat establertes amb l'agència de viatges. En fi, com cada any.

I com cada any, em deia a mi mateix que tot sortiria bé. Feia ja sis anys que realitzàvem aquest viatge, ja fos a Itàlia o a França, amb els alumnes de 4t d'ESO i sempre havia sortit tot perfectament, havíem rebut les felicitacions dels hotels i de les agències, i l'experiència havia creat, posteriorment, fins a final del curs, un ambient de treball i de "bon rotllo" entre els alumnes i també entre ells i els professors. En aquest sentit, doncs, el viatge constituïa sempre una bona experiència pedagògica, a part d'aixecar en els alumnes una il·lusió indescriptible, em deia a mi mateix mentre aparcava el cotxe, arribat ja a l'institut.

Eren les 8.25 i els alumnes entraven de pressa. Feia pocs dies que ens havíem posat seriosos en l'hora d'arribada perquè cada cop s'entrava més tard, i molts ja s'ho havien pres com un costum. Les noves normes –comunicar els retards a casa immediatament, considerar cada tres retards una falta injustificada, signar un document on constaven els minuts de retard, etc.- semblaven fer efecte; no vaig poder deixar de somriure content.

Vaig entrar per la porta de professors, situada uns metres més amunt de la principal i vaig dirigir-me a la classe corresponent després de saludar una de les professores d'orientació que estava parlant amb la mare d'uns dels nens amb força dificultats d'adaptació. Aquell dia, la Lluïsa, la professora, havia començat la jornada amb antelació, vaig pensar. Sabia d'aquell alumne, que no era meu, pels problemes que donava quan em tocava fer guàrdies. Era un alumne especialista a fer que l'expulssessin tan aviat com començava la classe, i no servia de res no caure en la seva "trampa" perquè, amb ell dins la classe, era impossible fer quelcom que s'assemblés a una tasca pedagògica.

Mentre pujava les escales, rumiava les hores que tanta gent dedicava a aquell nen de 1r d'ESO, els esforços esmerçats per les professores i els professors d'orientació, la de l'EAP, el Cap d'Estudis, la Coordinadora Pedagògica, el Director –que fins i tot havia anat a casa seva per solucionar greus problemes derivats d'actuacions fora de l'institut– i, en fi, de la tutora que, desmoralitzada, ja no sabia què fer.

El problema era que en teníem bastants, d'aquells alumnes amb els quals era molt difícil treballar, alumnes plens de problemes familiars, en fase de desintegració social i en perill de marginalitat. Alumnes coneguts ja per les assistències socials i que, malauradament, aviat ho serien també per la policia, alumnes que el sistema educatiu no té gaires recursos per integrar. Però, al costat d'aquests, també existeixen alumnes que no presenten un perfil tan conflictiu des del punt de vista social, però sí educatiu. Són impossibles d'integrar en una classe, s'amaguen en qualsevol lloc del centre, fugen corrents sense fer cap cas a les veus dels professors, als quals molts cops s'enfronten amb actituds violentes, són agressius envers la resta de companys, rebutgen reiteradament les normes de convivència i un dia i un altre són protagonistes, dins i fora del centre, d'incidents que, en acumular-se, constitueixen un factor de cansament i desmoralització entre les professores i els professors, sobretot en tenir la sensació que no hi ha solució concreta.

Arriba per fi l'hora de l'esbarjo, i avui em toca guàrdia, per la qual cosa baixo ràpidament per incorporar-me a l'equip de professores i professors que "ocupem" el pati per evitar qualsevol tipus d'incidents que, en el passat, havien arribat a ser massa usuals. Sis o set docents ens repartim, estratègicament, per un recinte massa gran per controlar-lo del tot. La tanca que l'envolta és fàcilment superable i quotidianament nois que no són alumnes del centre, quasi sempre els mateixos, salten i es barregen amb els alumnes, no sempre amb actituds edificants. Què fer aleshores? Evidentment no fan cap cas al requeriment verbal d'abandonar el recinte. El recurs de l'enfrontament físic per obligar-los a sortir és inviable. La policia municipal pot venir un dia, però no pot fer res més que treure'ls sense poder impedir que al cap d'un minut tornin a saltar i es torni a reproduir la mateixa situació, amb la pèrdua d'autoritat moral que representa per als professors, que un dia sí i l'altre també vegin com aquells nois, menors d'edat, no ho oblidem, fan el que volen sense cap límit d'autoritat. Queda, finalment, el recurs del pacte, de l'acord pel qual fem la vista grossa a canvi que no provoquin massa problemes, mentre preguem al cel que arribi l'hora de tornar a classe.

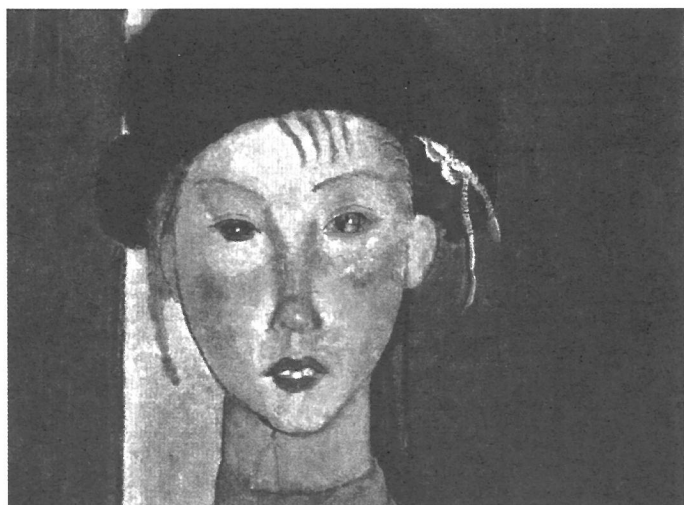
Avui les coses han anat força bé. Com quasi sempre ha saltat i es barreja amb els alumnes el «Churry», acompanyat d'alguns altres membres de la "banda". El "Churry", que, per acabar-ho d'adobar, és alumne d'un altre IES, però sembla tenir pel nostre centre un amor apassionat. Què hi farem...! Avui, però, no hem tingut massa problema; havia deixat de ploure i els alumnes s'han entretingut jugant amb els tolls d'aigua mentre les professores i els professors de guàrdia comentàvem el proper viatge a Itàlia. La resta del matí les classes transcorren tranquil·lament. Quan acaben, i des de la porta del centre, alguns professors vigilem que no hi hagi cap conflicte a la sortida, mentre observem com el "Churry" està pels voltants. Però, en fi, anem a dinar, fins a la tarda.

A la tarda passo als alumnes la pel·lícula Daens sobre un sacerdot belga compromès amb el moviment obrer a finals del segle XIX. Als alumnes els agrada la pel·lícula i fins i tot algun noi s'emociona. Jo m'emociono amb ells en veure la seva reacció. Penso que aquests són els millors moments de la nostra feina. Però, mentre estic gaudint amb aquests pensaments, un soroll sec em fa anar cap la finestra. Una pedra, llençada des del pati, ha foradat la persiana abaixada per mantenir la foscor a la classe. Aviso el professor de guàrdia que, ràpidament, va cap al pati per trobar-se el "Churry" i els seus amics amb actitud provocadora. Ja hi tornem a ser. Finalment, entre el professor de guàrdia i el Director els fan fora del recinte, no sense que es produeixin moments de força tensió. Les classes, mentrestant, han continuat amb normalitat, alienes al problema. Jo penso en aquesta barreja de situacions, de moments de satisfacció amb d'altres de desesperació. És una feina ben distreta la nostra... si és que no acabem esquizofrènics.

Les classes arriben a la fi. Queden els que fan activitats esportives i el Grup de Teatre de l'Institut assajant *La casa de Bernarda Alba*, que han de representar en la propera festa de Sant Jordi. Estic una estona amb ells i finalment acabo la jornada. Ha estat un dia tranquil. M'acomio d'alguns professors que encara resten al centre fent broma sobre què ens esperarà demà. Sí, demà serà un altre dia.

Ah, me n'oblidava. El viatge a Itàlia va anar molt bé. Fins i tot vam enviar als pares una carta de felicitació. Com sempre...

À Enric Cama

Centre de Teràpia Familiar de Barcelona

TALLER DE SISTÈMICA A L'ESCOLA: AFECTES, EMOCIONS I COMPORTAMENTS DISRUPTIUS

MIREIA PLANAS i BLANCA MONTAÑA

Octubre-Desembre 2005

Pensar des d'un marc sistèmic ens obre les portes a una millor comprensió i resolució de les situacions d'ensenyament i d'aprenentatge. Ampliar la nostra visió de les problemàtiques que resulten conflictives, per aplicar solucions i eines que permetin desbloquejar-les, és una tasca complexa que requereix esforç personal, treball solidari i convicció en els principis sistèmics de la comunicació.

Des de la implicació personal i experiencial de tots els que pensem així, proposem un espai de trobada i d'acompanyament per enriquir el nostre bagatge en la recerca de maneres de fer en l'exercici de la nostra professió a l'escola.

La finalitat d'aquest "Taller" és reforçar la nostra praxis sistèmica, des de l'anàlisi compartit d'experiències en situacions i comportaments viscuts, posant especial èmfasi en la lectura dels components afectius i emocionals que contaminen, enriqueixen i complexifiquen tals situacions.

A qui ens adrecem? A psicòlegs, pedagogs i psicopedagogs que treballeu en l'àmbit educatiu i que, familiaritzats amb el paradigma sistèmic, heu sentit les dificultats inherents als aspectes comunicatius de la tasca assessora i/o docent (relació amb alumnes, pares, altres professionals).

Informació i inscripcions:

de dilluns a dijous de 16 a 20 h

Tels. 93.200.39.47 i 93.414.20.48

El Taller es realitzarà al Centre de Teràpia Familiar de Barcelona, C/ Londres, 96, 1er 2a, 08036 Barcelona

www.ctfb-sarro.com